

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Emil Jönsson*
 Härad: *Luggude* Adress: *Hornsbof*
 Socken: *Väsby m fl.* Berättat av: *Jenssoner*
 Uppteckningsår: *1936* Född år *1861* i *Väsby kyrkoby*

Uppteckningen rör *Kistebever.*

Jag såg aldrig några s. k. kistebever inne
 i någon kista som jag fyllt för alltså är
 1870. Drängarna hade i skrikande färg-
 or målade eller tryckta, stora fyrkant
 iga papper, fastsatta med nubb, upp under
 innersidan på locket i sina drängskistor.
 Själva kistorna var av en modell som
 i mycket avvek från de senare s. k. koffert-
 kistorna. Men som det ej så mycket detta
 som skulle behandlas, så vill jag endast om
 nämna att själva kistlocket, der kiste-
 beveren just hade sin plats, var kuppigt

så att cementet i gaveln var ända till
10 tum (= 25 cent.) högt. Olikhet efter svickarns
sörning. Finns synnerlig skilnad på
pigors eller drängars kistor. Pigorna ha-
de ävenledes "kistobrev" klistrade under
kistlocken i sina kistor. Högst tre a fy-
ra stycken kunde det vara plats till, ty de
brukade vara så der 18 a 20 tum i quadrat,
stora. Pigornas kistobrev kunde möjligen
vara fästmannas brev d. v. s. gåva av nå-
gon fästman, och föreställde Kristus
på korset, jungfru Maria, en vacker
kvinna med en leudkrona på huvudet,
eller två röda leinnande hjärtan. Som-
liga av "koppars ticken" som de kallades, ha-
de tryckt läsning in under "stycket" som
de även kallades. Drängarnes kistobrev

vars ena av det praktiska concreta
såsom Kejsar Franz Joseph, eller Garri-
baldi, ridande på gamla hästar, eller sk-
get emellan "Schleswig och Holstein", som
en dräng, trodde det var, eller Prins Oskar
(Oscar I) till häst, allt i lysande, kött, gull och
slätta. Man köpte sådana "stycke" på
marknader, dels i stan på jag tror det
kallades för "boklådan", samt av gårdar i
handlarn. Jag köpte av en sådan tre så-
dana "stycken". De var vardera indelade i
sexton rutor föreställande samma händ-
ling i fortsättning. Jag gav snart bort dem,
minnens ännu delvis vad de föreställde.
Den ena föreställde en gubbe och gumma
som gick hem och på vägen fanns ett fågelbo,
som de togs hem. Der blev en korpunge av

ägget och den skulle uppfostras, men van-
aktades på alla vis och till sist slog han
i hjel folk och dog i fängelse. Det andra
"stycket" föreställde en hustru som sprängt
sig av korngröns-gröten, och hur hennes son
kavlade henne med bröskavlen på ma-
gan, så dog hon och i sorgen deröver kop-
ade mannen i brunn, men blev uppdraget
vid hundens tjuv och ornnens sveik. Det
tredje beret, "stycket" föreställde en beskedlig
och snäll pojke som sågade ved till sina
föräldrar och blev en stor man med tiden
såsom för synens beläring för troget arbete.
På denna beret kostade det åtta a 17 skilling
stycket. Den enkla lant-befolkningen
var så förtjust i s. k. "kopprästycke" eller
"stycke", att man lät snickare göra pole

-rade ramar och sätta glas i och häng-
-de på de vitkalkade väggarna i alla almo-
-ge-stugor på den tiden. Jag minns en un-
-dantags-stuga i Väsby by där icke allenast
sådana tavlor hängde, utan större delen
av väggarna had någon tapetserat med
gamla tobaks-kardus brev av "ärligt och
-godt", samt cigarie-orslagspapper och
andra, ävens s. k. kiste-brev. Tobaks-papp-
-ren voro röda stämplat och Cigarie-papperen
gröna. Inwånarne tyckte de hade det myg-
-ket fint naturligtvis. Men så röktes allt
så mycket "ärligt och godt", och begagna-
-des till kaffet mycket Cigarie, i den tiden.
På 1860-talet uppkom också en fördämlerigen-
-de konkurrens till tjänarnes klädkistor,
nämligen tjänarnes "skänk". Denna var

4847

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

mycket bekvämare, med smälåder för smäsaker, större för linne och jack att hänga kläder, så att derigenom blev snart kistelerens saga all, ty det var ju i huseddsak tjänarne som hade sådana brev i sina kistor. Visserligen funnos sådana kopier i någon av skänkens smälåder, men kommo mera sällan att synas emot som då de sutto i kistlocket, de genast kommo till synes så fort locket öppnades.

Magiska eller skyddande egenskaper förmam jag aldrig att man till-lade "kiste-brevven." Här i Småland minnes ingen något om kistebrev.